

DRUŠTVO BIBLIOTEKARA ISTRE - P u l a

V I J E S T I

DRUŠTVA BIBLIOTEKARA ISTRE

BROJ 2

PULA 1981.

S A D R Ź A J

- Marija Tikvić, Bibliotečno informativni sistem
u petogodišnjem razvoju ..... str. 1
- Gordana Hrvatinić-Sloковиć, Rad sa korisnicima
Naučne biblioteke Pula..... 7
- Marija Tikvić, Izgradnja bibliotečno informacijskih
centara na području Istre 12
- Marija Tikvić, Rad na koncipiranju BIS-a u Puli i
Istri 16
- Branko Prpić, Suradnja s radnim organizacijama

BIBLIOTEČNO INFORMATIVNI SISTEM U PETOGODIŠNJEM RAZVOJU

"Informacija je postala osnovni preduvjet napretka civilizacije društva. Danas se svi slažu u tome da je ponajmanje informacija i djelotvornih sredstava za njihovu razmjenu jedan od činilaca koji sprečavaju ekonomski i društveni razvoj naroda. Problemi informacija su problemi gospodarenja znanjem čovječanstva - memorijom zajednice - da bi mogli napredovati, društvo treba naučiti da tom memorijom djelotvorno gospodari i u cjelosti je iskoristi".

Izgradnja našeg samoupravnog društva temeljena na odredbama Ustava i ZUR-a nemoguća je bez potpunog, svestranog, objektivnog i pravovremenog informiranja, s toga se u proteklom petogodišnjem razdoblju pristupilo sustavnom razvoju društveno informativnog sistema. Polazeći od potreba za izgradnjom DIS-a, 1977. god. donesen je Zakon o informatičkoj djelatnosti, a u srpnju 1980. god. potpisan je i Društveni dogovor.

Sastavni dio društvenog informativnog sistema je i BIS koji se izgrađuje i razvija na istim principima.

Bibliotečno informativni sistem obuhvaća biblioteke i ostale informacijske službe u radnim organizacijama materijalne proizvodnje i društvenim djelatnostima i u svim društveno političkim zajednicama Hrvatske s ciljem brzog, racionalnog i istinitog informiranja. Ima veliko značenje za razvoj samoupravnih odnosa i društveno političkog sistema u cjelini, a posebno u razvoju tehnike tehnologije, za reformu znanstvene oblasti, odgoja obrazovanja te kulturnih djelatnosti u općinama i mjesnim zajednicama.

Da bismo udovoljili zahtjevima dobrog informiranja neophodno je:

- omogućiti dostupnost informacijama svim korisnicima i nosiocima informacija, bez obzira gdje su te informacije obrađene ili pohranjene
- omogućiti brz i efikasan protok informacija i dokumenata svih vrsta (knjiga, časopisa, novina, znanstvenih i umjetničkih filmova).

Za ostvarenje tih ciljeva potrebno je povezati srodne i proširiti postojeće bibliotekarske i informacijske službe u bibliotečno-informatičke centre.

Neophodno je primijeniti metode obrade građe (informacija) prema međunarodnim standardima, što zahtijeva stručnu i kadrovsku reorganizaciju na području bibliotekarstva, i povezivanje s drugim bazama podataka.

FUNKCIJE BIS-a

Preduvjet za transformaciju knjižnica u bibliotečno dokumentacione centre je da ovladaju njegovim funkcijama:

1. Osnovnim

a) bibliotekarske:

- prikupljanje bibliotečne građe (analiza potreba, planiranje nabavne koordinacija nabave itd.)
- obrada bibliotečne građe (katalogizacija, klasifikacija, izrada bibliografija, kataloga itd.)
- cirkulacija građe (korištenje) - posudba (unutar biblioteke, izvan biblioteke - neposredno, putem međubibliotečne posudbe - domaće i međunarodne)
- zaštita bibliotečne građe (kao spomenika kulture, fizička zaštita radi OMO i DSZ)
- transformacija bibliotečne građe i reprografsko umnožavanje
- publiciranje i distribucija kataloga, bibliografija, popisa
- razvojno-istraživački rad za usavršavanje svih funkcija

b) informacijske

- istraživanje i analiza informacija
- organizacija korištenja informacija (pretraživanje baza podataka i povezivanje s drugim sistemima)
- referalna djelatnost (upućivanje na druge izvore informacija)

2. popratnim

a) obrazovne

- školovanje kadrova za bibliotekarstvo, dokumentaciju i informatiku (u srednjim školama, fakultetima i postdiplomskim studijima)
- osposobljavanje i permanentno usavršavanje radnika u BIS-u
- osposobljavanje korisnika radi efikasnog korištenja sistema

3. plansko analitičkim

izrada dugoročnih, srednjoročnih i godišnjih programa za razmjerni rada preko SIZ-a i izravno s udruženim radom.

Unutar BIS-a uspostaviti će se baze podataka koje su prema vrstama informacija grupirane:

- nacionalne baze podataka (katalozi, bibliografije)
- znanstvene baze podataka (informacije za potrebe i razvoj znanosti, tj. znanstveno-tehničke informacije)
- opće društvene baze podataka (registri izvora i lokacije informacija)

Nova organizacijska struktura temelji se na transformaciji postojećih biblioteka u bibliotečno-informativne centre.

U idućem planskom razdoblju treba izgraditi četiri skupine BIC-a

1. BIC u OUR-a i DPO
  2. BIC u DPZ (SIZ, MZ, DPZ) - narodne biblioteke
  3. BIC u znanstveno istraživačkim RO - znanstvene biblioteke
  4. BIC u OUR-a odgoja i obrazovanja - školske biblioteke
1. BIC-i u OUR-a i DPO objedinjavaju samoupravne informacije za potrebe društveno ekonomskog razvoja, tehničko stručne informacije za tehničko proizvodni, obrazovni i kulturni razvoj radnika. U tim je bibliotečno informativnim centrima neophodno razvijati i njihovu referalnu djelatnost.
  2. Narodne biblioteke se transformiraju u bibliotečno informativne centre DPZ, daju informacije za potrebe građana u MZ i općini. Na području DPZ povezuju se s odgovarajućim izvorima informacija a vertikalno s matičnom bibliotekom pojedine regije. U petogodišnjem razvoju treba početi od potreba korisnika stvarajući sa srodnim bibliotekama BIC-e.
  3. Sveučilišne i fakultetske biblioteke sveučilišnih centara u Hrvatskoj (Rijeka, Zagreb, Split, Osijek), znanstvene knjižnice i knjižnice znanstveno historijskih instituta čine s bibliotečno informativnim centrom Hrvatske jedinstveni podsistem znanstvenih informacija Republike. Tim sistemom treba obuhvatiti naše cjelokupno znanstveno stvaralaštvo i razvoj. Istaknuto je značenje ovog podsistema za daljnji razvoj našeg društva u cjelini koje je nezamislivo bez praćenja najnovijih znanstvenih informacija.
  4. Školske knjižnice (osmogodišnjih i srednjih škola te u predškolskim ustanovama) sastavni su dio odgojno obrazovnog procesa, to ne bi trebala biti samo mjesta za posudbu literature

već informacijski centri prilagođeni uzrastu i potrebama učenika i nastavnika u procesu odgoja i vanjskog obrazovanja za pojedine djelatnosti. Oni moraju razvijati informacije za nove nastavne tehnologije i animiranje mladine za van nastavno bavljenja znanosti.

U bibliotečno-informacijskom centru Hrvatske obavljati će se neke funkcije za cijeli sistem:

- koordiniranje nabave inozemnih knjiga i periodike
- katalogizacija obavaznog primjerka za regionalne matične i naučne biblioteke
- međunarodna bibliotečna posudba
- zaštita bibliotečne građe kao spomenika kulture
- publiciranje i distribuiranje nacionalnih kataloga i bibliografija
- znanstvena istraživanja radi razvoja sistema
- obrazovanje radnika za nove bibliotečno-dokumentacijske funkcije

Svaki centar, bez obzira na svoj podsistem i dalje će obavljati dosadašnje poslove (prikupljanja građe, obradu, posudbu i zaštitu građe) s tim što će

1. BIC u OHR-a i DPO usmjeriti napore na

- društveno-ekonomske informacije za potrebe radnika u samoupravnom odlučivanju
- znanstvene i stručne informacije za razvojne programe i potrebe

2. BIC u DPZ na

- društveno-ekonomske informacije u procesu samoupravnog odlučivanja
- općobrazovne i kulturne informacije za građane

3. Znanstveno-istraživački BIC osigurati će

- znanstveno-tehničke i stručne informacije radnim organizacijama prema proizvodnoj djelatnosti
- znanstvene informacije za visokoškolske ustanove i institute za odgovarajuće znanstvene discipline, s ciljem da se stručnici i znanstvenim radnicima te pojedininim radnim organizacijama omogući znatna ušteda u vremenu kojeg su do sada trošili na istraživanje podataka. Radom bibliotekara i informatora osloboditi će se vrijeme za stvaralački rad.

Za analizu informacija, takvi centri biti će povezani u sistem BIC-a znanstvenih instituta i BIC-om Hrvatske.

4. BIC u OUR-a odgoja i obrazovanja usmjeriti će napore na razvijanje informacija za nove nastavne tehnologije i animiranje omladine za van nastavno bavljenje ~~znanstvenim~~.

SADAŠNJE STANJE BIS-a

Na području Istre imamo nekoliko biblioteka s vrlo bogatim i zanimljivim knjižnim fondom, suočenih s nizom problema (kadar, prostor, oprema), a ima i relativno dobro razvijenih sredina koje nemaju svoje ~~općinske~~ knjižnice.

Školske biblioteke služe, uglavnom, za posudbe lektire učenicima, dok se biblioteke u RO razvijaju i djeluju stihijski i nepovezano.

Naučna biblioteka, druga po veličini knjižnog fonda u Hrvatskoj, s godišnjim prilivom građe od cca 24000 bibl. jedinice, s vrlo oskudnim smještajnim prostorom i 10 radnika koji rade u osnovnoj djelatnosti (bibliotekarskoj struci - trebalo bi prema bibliotečnim standardima 32 radnika) već punih 12 godina nije otvorila niti jedno novo radno mjesto.

Uzrok takvom stanju je neodgovarajući društveni tretman bibliotečne djelatnosti i neaktivnost matičnih službi.

Zakonom o bibliotečnoj djelatnosti i bibliotekama iz 1960. i 1973.god. definirana je matična uloga Nacionalne i Sveučilišne biblioteke, a Rješenjem o utvrđivanju mreže matičnih biblioteka iz 1976.god. utvrđene su i regionalne matične biblioteke, no njihovo djelovanje postojalo je samo na papiru.

Mnoge biblioteke uklopljene su u narodna sveučilišta što se negativno odrazilo na njihov rad, a neke su prestale i djelovati. Takvom je stanju doprinijela i restriktivna politika društva prema bibliotekarskoj djelatnosti.

Prema svjetskim standardima, odnos sredstava koja se izdvajaju za bibliotečnu djelatnost prema sredstvima za cjelokupnu odgojno obrazovnu djelatnost trebao bi se kretati od 3-7%, a kod nas nije niti 1%.

SMJERNICE RAZVOJA 1981 - 1985. godine

U suradnji s Republičkim komitetom za znanost, tehnologiju i informatiku, izrađena je koncepcija razvoja BIS-a, prihvatio ju je Republički savjet za informatiku, a nakon rasprave po

regijama i sve biblioteke u Republici, međutim, stanje bibliotečarstva na našem području je takovo da zahtijeva znatnu intervenciju društva kako bi biblioteke mogle preuzeti zadatke i koncepciju BIS-a.

Činjenica je da još od budžeta, preko fondova za kulturu do ove faze SIZ-ova najmanje sredstava u kulturi izdvaja za rad bibliotekarske mreže, iako se u nekoliko navratka davalo prioritet razvoju bibliotečne djelatnosti.

Na osnovi donesenih smjernica Plenuma HBD i Sekcija, te stavova Republičke konferencije SSRN Hrvatske, izraditi će se program razvoja bibliotečno informativnih centara u skladu s planovima razvoja radnih organizacija u oblasti materijalne proizvodnje i društvenih djelatnosti. U skladu s datim smjernicama, sve biblioteke trebaju izraditi planove razvoja u kojima treba dati prioritet:

1. razvoju matične službe u skladu s Pravilnikom o matičnoj službi. Prioritet treba dati investicionom ulaganju u svrhu osiguranja prostora, materijalnih troškova i osoblja potrebnog za obavljanje te službe.
2. U knjižnicama fakulteta i viših škola treba stvoriti uvjete za preobražaj postojećih knjižnica u BIC. Za to se posebno treba zalagati Sveučilišni centar u Rijeci.
3. Unifikaciji i unapređenju obrade bibliotečne građe prema međunarodnim standardima (po ISBDM, odnosno ISBDS, klasifikaciji po UDK, te izradi predmetnih odrednica), što iziskuje i neophodnost kvantitativnog i kvalitativnog povećanja kadrova.
4. osposobljavanje i permanentno usavršavanje postojećeg kadra u bibliotekama, školovanje potencijalnih kadrova u srednjoškolskim centrima, fakultetima i postdiplomskom studiju.
5. unapređenju zaštite bibliotečne građe, posebno zaštititi u slučaju ratnih opasnosti, požara, potresa i sl. (laminiranje, mikrofilmiranje).
6. osiguranje smještajnog prostora i opreme u bibliotekama.

Sve biblioteke trebaju navedene elemente ugraditi u svoje programe koji će predstavljati instrument razvoja BIS-a. Sve dotle dok biblioteke ne uredimo na suvremen način, počevši od nabave do jedinstvene obrade, uz suvremenu opremu, stvaranje jedinstvenog BIS-a ostati će apstrakcija.

Predsjednik DBI
Tikvić Marija

RAD SA KORISNICIMA NARodne BIBLIOTEKE PULA

Bibliotekari - informatori rade neposredno sa korisnicima susreću se sa ljudima raznih profesija različite dobi i raznih životnih iskustava. Zahtjevima korisnika u Biblioteci nastoje odgovoriti dva bibliotekara - informatora. Osnovna je dužnost informativne službe da korisniku da odgovor na postavljeno pitanje u vezi sa korištenjem fonda Biblioteke, te da mu pomogne da riješi pitanje koja nije mogao sam riješiti. Traganje za odgovorom često prelazi okvire vlastite Biblioteke i nastavlja se u drugim bibliotekama, informativnim centrima, institutima i arhivima, što je i razumljivo, jer danas korisnici ne traže od Biblioteke samo određenu knjigu, već i najrazličitije iscrpne i stručne informacije, a bibliotekar - informator mora pokušati udovoljiti svakom zahtjevu. Zahtjeve koje korisnici postavljaju usmeno ili direktno, pismeno ili putem telefona možemo svrstati u slijedeće okvire.

- posjeduje li Biblioteka određenog autora ili koja sva djela određenog autora ima,
- koje su knjige izišle u okviru jedne kolekcije ili zbirke
- koju sve literaturu o određenom predmetu, temi ili osobi Biblioteka posjeduje i preporuča,
- opći podaci o problemu, događaju, ličnosti ili pojavi iz određene oblasti
- činjenični odnosno statistički podaci unutar pojedine oblasti.

Premda broj korisnika i korištene građe iz godine u godinu raste, broj zaposlenih ostao je isti u posljednjih dvanaest godina, pa se od radnika ove ustanove iziskuju izuzetni naponi da bi se moglo udovoljiti zahtjevima korisnika. Upravo zbog ovakvog stanja, dešava se da se preskoči uobičajeni tok obrade knjiga. Primjer: korisnik traži novije izdanje knjige od autora Branković Zvonimira "Priručnik za stručne ispite radnika zaposlenih u državnim organima ....." U katalogu je pronašao izdanje od 1976. a trebalo bi deseto izmij. izdanje od 1978. godine. Izdavač knjige je Informator Zagreb. Tu knjigu moramo dobiti obaveznim primjerkom, te je moguće da je publika-

cija u odjelu obrade. Informator provjerava tu mogućnost i ako kojim slučajem pronađe knjigu zamoli bibliotekara koji katalogizira i klasificira, da toj knjizi da prednost. Ponekad je korisniku toliko hitno da nemože čekati da se pronađena knjiga obradi. U takvim slučajevima na knjigu stavimo pečati Biblioteke i damo knjigu korisniku na upotrebu, a na zadužnici koja ostaje kod informatora upisujemo: "Vratiti knjigu na obradu". Budući da su bibliotekari-informatori-opterećeni poslovima upisivanja, zaduživanja i razduživanja knjiga i ostalim poslovima knjižničara, dešavalo se da nisu stigli pomoći korisnicima, kod traženja literature za pojedine teme i predmete, ili bi im davali nedovoljno precizne odgovore. Korisnici su se morali osloniti na vlastito snalaženje u izvorima informacija. Da bi se to izbjeglo i da bi se omogućilo korištenje svih mogućih izvora informacija uvedeni su 1978. godine tkz. desiderati, odnosno formulari za postavljanje zahtjeva. Taj desiderat izgleda ovako:

DESIDERAT

Potrebno mi je: Uzroci neuspjeha u matematici
/Navedite područje odnosno temu koju želite obrađ./

Seminarski rad

/Radi kakvoće odnosno količine gradje navedite: seminarski rad, maturalna ili diplomatska radnja, postdiplomski studij, stručna rasprava, općenita informacija i slično/

/Navedite sve izvore koji su Vam poznati u vezi s traženom temom/

23.VIII 1981.
/Datum/

/Ime i prezime/

Sa druge strane desiderata, informator upisuje nađenu literaturu, koja je pretežno iz časopisa, novina ili iz knjiga koji su u fondu Biblioteke. Upisuje se signatura te autor i naziv knjige odnosno broj i godina časopisa.

Primjer:

Sig.84.474/4 Lj. Vušović: Razvijanje interesa i stvaralačkog rada u nastavi matematike.

Sig.126.155 Markovac: Neuspjeh u nastavi matematike od I razreda osnovne škole. - Uzroci i suzbijanje.

Č-810/IV Pogledi i iskustva u odgoju i obrazovanju 1973/74.
br.2,3.

Informator navodi i literaturu koju je pronašao na osnovu bibliografije i onda kad ona ne postoji u fondu Biblioteke, s time da to navede na desideratu.

Broj pismenih zahtjeva putem desiderata iz godine u godinu se povećava. Primjeri:

1978. 865 desiderata

1979. 1263 "

1980. 1720 "

1981. (1.I - 30.VI) 850 desiderata.

Od korisnika se zahtjeva da u desideratu navedu područje odnosno temu koju žele obrađivati. Poželjno je, da korisnik precizno formulira svoje pitanje te da istakne što je u fokusu njegovog zanimanja. Radi količine građe, traži se od korisnika, da navede za koju vrstu posla se informacije traže:

seminarski rad, maturalna ili diplomatska radnja, za izradu teze, stručnu raspravu, općenitu informaciju itd. Zatim se zahtjeva da navede sve izvore koji su mu poznati u vezi sa traženom temom ili predmetom. Na desiderat informator upisuje hitnost zahtjeva i datum a korisnik upisuje svoje ime. Kad god je to moguće informator nastoji da pregleda desiderat u prisutnosti korisnika i tada se kroz razgovor razjašnjavaju sve nejasnoće, ukoliko one postoje. To nije uvijek lako budući da ima korisnika koji ni sami neznaju mnogo o traženom zahtjevu.

Za bibliotekara je bitno da stekne potpuno jasnu predodžbu o tome što se od njega traži. Kada informator nije u mogućnosti da kontaktira sa korisnicima, a kroz desiderat se susreće sa pojmom koji mu je potpuno stran, nastojat će da se razjasni pojam koristeći se odgovarajućim enciklopedijama ili priručnicima. Kad se shvati bit zahtjeva prelazi se na fazu traženja odgovora. Ako informator poznaje određeni predmet odnosno granu samo općenito potražiti će pomoću abecednog predmetnog registra, izvoda iz Univerzalne decimalne klasifikacije, pod kojim se decimalnim brojem nalazi pojam u stručnom katalogu, a zatim će prelistati kataloške listiće iz kojih će dobiti podatak u kojim se priručnicima, knjigama ili časopisima nalaze odgovori

postavljene zahtjeve. Pri traženju odgovora polazimo od nekog šireg pojma ka užem te od novije građe ka starijoj. Koristeći opće enciklopedije i priručnike nailazimo u njima na dio bibliografije koji nas upućuje na daljnje pronalaženje literature u monografijama, užim specijaliziranim priručnicima ili periodici. Ako nismo vezani rokom, a iz bibliografija saznamo podatak o literaturi koju Biblioteka ne posjeduje, određene publikacije tražimo iz drugih biblioteka u zemlji ili van zemlje, putem međubibliotečne šposudbe. U slučaju da ne možemo riješiti postavljeni zahtjev, korisnikama upoznajemo sa izvorima iz kojih smo tražili, da bi mu uštedjeli vrijeme koje bi izgubio pretraživanjem istih izvora.

ZAKLJUČAK

Ocjenjujući rad informativne službe u Naučnoj biblioteci Pule, moramo prije svega poći od ograničavajućih faktora koji utječu na rad te službe. Kako je već ranije navedeno bibliotekar-informator radi i poslove drugih bibliotečnih radnika, pa se ne može u potpunosti posvetiti i poslovima i zadacima koje bi bibliotekar, u naučnoj ustanovi kakva je Biblioteka u Puli, morao pružati korisnicima. Kod toga se prvenstveno misli na nemogućnost informatora da sistematski i redovito prati publikacije koje dolaze u Biblioteku, a kamoli i da bude u toku sa svim mogućim izvorima informacija koje korisnici mogu tražiti. Budući da informativnu službu Biblioteke čine dva bibliotekara-informatora, njima preostaje, da po vlastitom izboru i sklonostima, prikupljaju i vode vlastitu kartoteku informacija. Iz analize korisnika, članova Biblioteke, vidljivo je da se znatan dio vrlo vrijedne naučne građe vrlo malo ili nikako koristi, jer pretežan broj korisnika čine učenici i studenti. Učenici usmjerenog obrazovanja, vrlo često, bez ikakvog saznanja o predmetu i temi, koju trebaju obraditi, dolaze u Biblioteku, istaknući zahtjev, koji su dobili od nastavnika, pa se informator iscrpljuje u pronalaženju najrazličitije građe, iako bi sve to trebao biti posao nastavnika i školskih knjižnica. Organizirane saradnje između Naučne biblioteke i njene informativne službe, sa organizacijama udruženog rada gotovo da i

nema, iako knjižni fond Biblioteke pruža mogućnost za iznalaženje velikog broja podataka iz svih oblasti društvenog života. Podaci raspršeni po raznim organizacijama udruženog rada, često nisu sistematizirani, pa ih ni sami "vlasnici" ne mogu koristiti a kamoli da podaci dođu do nekog drugog zainteresiranog. Jedina racionalna mogućnost je prikupljanje podataka u jednom centru koji će ih prema potrebi slati svim zainteresiranim. Smatra se da je taj centar za prikupljanje podataka za cijelu Istru, Naučna biblioteka u Puli, te da samo na taj način njena informativna služba može ostvariti pravu svrhu svog postojanja. Postojanje naučne ustanove nije takvo samo po sebi, već je njeno postojanje opravdano samo ukoliko u zajednici sa ostalim društvenim organizacijama učestvuje u razvoju društvenog i ekonomskog sistema. U tom procesu Naučna biblioteka, a posebno njene informativne službe moraju naći svoje pravo mjesto.

prof. Hrvatin-Sloković Gordana
/bibliotekar-informator/

IZGRADNJA BIBLIOTEČNO INFORMACIJSKIH
CENTARA NA PODRUČJU ISTRE

I UVOD

Kroz dugoročne i srednjoročne planske dokumente proteže se osnovna misao - razvoj znanstvene i tehnološke infrastrukture, što je nemoguće ostvariti bez dobrih objektivnih i sveobuhvatnih informacija.

U proteklom petogodišnjem razdoblju pristupilo se svestranom razvoju društveno-informacijskog sistema. 1977.god.donesen je Zakon o informatičkoj djelatnosti a 1980. potpisan je Društveni dogovor i u našoj DPZ.

U Rezoluciji o znanstveno tehnološkoj politici u SR Hrvatskoj sistemu informisanja kao komponenti znanstvene i tehnološke infrastrukture dato je posebno mjesto. Jedan od ključnih zadataka na ovom polju je izgradnja jedinstvenog BIC-a i unapređenje bibliotečno informatičke djelatnosti, podsistema društveno-informatičkog sistema.

II SADAŠNJE STANJE BIC-a

Nova organizacijska struktura temelji se na transformaciji postojećih četrdesetak biblioteka na području Istre u bibliotečno informatičke centre; među kojima ima nekoliko biblioteka s vrlo bogatim i zanimljivim knjižnim fondom, suočenih s nizom problema (kadar, prostor, oprema).

Ima i relativno dobre razvijenih općina koje nemaju knjižnice, odnosno knjižni fond postoji, no bibliotekar radi povremeno (Poreč). Mnoge narodne biblioteke uklopljene su u narodna sveučilišta, što se negativno odrazilo na njihov rad a neke su prestale i djelovati. Školske biblioteke bibliotečne službe, uglavnom, za posudbu lektire, dok se biblioteke u radnim organizacijama razvijaju i djeluju stihijski i nepovezano.

Uzrok takvom stanju je, u prvom redu, neaktivnost matičnih službi naše regije i neodgovarajući društveni tretman bibliotečne djelatnosti.

III
i ra
1960
bibl
bibl
regi
bibl
defi
podr

rije
IV-3

stav
stav
izra
1. r
s
2. u
3. o
P
4. u
5. o
Među
Rije
bibl
"obo

djel
druš
za d
seni
- da
gi
opći

III SADAŠNJE STANJE MATIČNE SLUŽBE

Nosioci organizacijske transformacije biblioteka u BIC-e i razvoja BIS-a su matične biblioteke.

Zakonom o bibliotečnoj djelatnosti i bibliotekama iz 1960. i 1973.god. definirana je uloga Nacionalne i sveučilišne biblioteke, Rješenjem o utvrđivanju mreže regionalnih matičnih biblioteka u SR Hrvatskoj (N.N. br.23/1976) utvrđena su i regionalne matične biblioteke, a Pravilnikom o matičnoj službi biblioteka u SR Hrvatskoj, konkretno članom 14 i 15 Pravilnika, definirana je regionalna matična služba koja je za istarsko područje postojala "samo na papiru".

Unatoč zakonskih odredbi naša regija nije do 1981.god. riješila pitanje djelatnosti i financiranja matične službe.

IV-SMJERNICE RAZVOJA

Na osnovi donesenih smjernica Plenuma HBD i Sekcija, stavova i zaključaka Republičke konferencije SSRN Hrvatske, te stavova i zaključaka Društva bibliotekara Istre, biblioteke su izradile planove razvoja u kojima su dale prioritet:

1. razvoju matične službe u skladu s Pravilnikom o matičnoj službi
2. unifikaciji i unapređenju obrade bibliotečne građe
3. osposobljavanju i permanentnom obrazovanju postojećeg i potencijalnog kadra
4. unapređenju zaštite bibliotečne građe
5. osiguranju smještajnog prostora i opreme u bibliotekama

Međutim u Prijedlogu društvenog plana razvoja općine Pule i ZO Rijeka niti jednom rječju nije spomenut razvoj BIS-a; razvoj bibliotečne djelatnosti sveden je na dvije rečenice "obogaćivanje knjižnog fonda i razvoj bibliobusne službe".

Svijesni činjenice da nagomilani problemi bibliotečne djelatnosti i razvoj BIS-a zahtijevaju znatnu intervenciju društva inicirali smo raspravu u SSRN Hrvatske Pula i Komitetu za društvene djelatnosti Zajednice općina Rijeka gdje su doneseni prijedlozi i zaključci:

- da se definiraju teritorijalne nadležnosti regionalnih i subregionalnih matičnih biblioteka, da se za područje Zajednice općina subregionalno tretira, u pogledu matičnosti naučnih

da je tome data podrška, da bi nakon toga uslijedio Prijedlog
financijskog plana SIZ-a za kulturu za 1981.god. kojim nije
prihvaćen dio našeg Programa i koji nas upućuje na iznalaženje
drugih izvora financiranja, smatramo neophodnim i predlažemo
organiziranje rasprave na nivou DPZ uz prisustvo svih predstavnika
DPO i druga Velčića.

Najbolje utvrđeni pravci razvoja, najbolje utvrđeni ciljevi
i zadaci i najbolje razrađena koncepcija za njihovu realizaciju
biti će apstrakcija ako za to ne osiguramo financijska sredstva
i ako ne vodimo jedinstvenu politiku na svim nivoima.

Koreferat održan na XXIII skupštini   Predsjednik DBI
HBD - Varaždin - 28. 29. i 30. VI 1981.

Tikvić Marija

RAD NA KONCIPIRANJU BIS-a U PULI I ISTRI

Svijesni odgovornosti koju pred nas postavlja obiman zadatak izgradnje bibliotečno informatičkog sistema u Puli i Istri te neophodnosti društvene intervencije za njegovu realizaciju, u dogovoru s predsjednikom Poslovnog odbora BICH-a Veseljkom Velčićem, 6. lipnja je održan sastanak predstavnika DPO, DPZ, SIZ-a u oblasti kulture općine Pula, predsjednika društva bibliotekara Istre, te predstavnika Općinske knjižnice i čitaonice i Naučne biblioteke u Puli.

U ime Društva bibliotekara Istre i kolektiva Naučne biblioteke skup je pozdravila Tikvić Marija, ujedno je izrazila zahvalnost drugu Velčiću za napore koje je do sada uložio i dalje ulaže za razvoj BIS-a i društvenu afirmaciju bibliotečne djelatnosti.

Cilj sastanka je bio da rezimiramo

- razvoj bibliotečne djelatnosti, u sklopu jedinstvenog BIS-a,
- za srednjoročno plansko razdoblje;
- da utvrdimo što je do sada učinjeno na ovom području;
- s kojim se problemima susrećemo pri realizaciji utvrđenih ciljeva;
- da se dogovorimo o daljnjim aktivnostima za realizaciju već ozakonjenog pravca razvoja.

Nakon uvodne riječi, predsjednik Poslovnog odbora BICH-a Veseljko Velčić, upoznao je prisutne o neophodnosti izgradnje BIS-a i transformaciji biblioteka i BIC Istre kao neospornom preduvjetu za daljnji razvoj znanosti, obrazovanja, kulture i delegatskog sistema. Istaknuto je značenje ovog podsistema za daljnji razvoj privrede i društva općenito.

Potom je predsjednik DBI upoznala sudionike skupa što je do sada učinjeno na razvoju BIS-a u Puli.

Održana je rasprava u SSRNH Pula i Komitetu za društvene djelatnosti Zajednice općina Rijeka o neophodnosti izgradnje jedinstvenog BIS-a, u skladu s Konceptijom, i organizacijskoj transformaciji biblioteka u BIC-e, gdje su na osnovi datih prijedloga doneseni zaključci:

- da se definiraju teritorijalne nadležnosti regionalnih i subregionalnih matičnih biblioteka, s obzirom da su nosioci organizacijske transformacije biblioteka i razvoja BIS-a

matične biblioteke, i da unatoč zakonskih odredbi, naša regija nije do 1981.god. riješila pitanje djelovanja i financiranja matične službe.

Zaključeno je da se u pogledu matičnosti za područje Zajednice općina Rijeka, subregionálno tretira, Naučna biblioteka u Puli za područje Istre, a za Hrvatsko primorje i Gorski Kotar Naučna biblioteka u Rijeci;

- da matične biblioteke izrade program rada i financijski plan na osnovi predloženih kriterija za financiranje matične (razvojne) službe, što je i ostvareno;
- da se zaključe samoupravni sporazumi o financiranju matičnih službi.

U diskusiji su istaknute i poteškoće na koje nailazimo pri realizaciji postavljenih ciljeva (sredstva, kadrovi, prostor, oprema). U sadržajnoj i plodnoj raspravi, u kojoj su sudjelovali: predsjednik Komiteta za društvene djelatnosti općine Pula, tajnik SSRNH, Izvršni sekretar OSV i direktor općinske knjižnice i čitaonice, data je puna podrška nastojanjima za izgradnju jedinstvenog BIC-a Istre, nakon čega je imenovana radna grupa koja će, uz usku suradnju s Privrednom komorom i Komitetom za društvene djelatnosti, izraditi prijedlog koncepcije razvoja BIS-a u Puli i Istri, na osnovi koje ćemo provesti javnu raspravu sa zainteresiranim privrednicima i predstavnicima DPZ i DPO Istre.

TIKVIĆ MARIJA

SURADNJA S RADNIM ORGANIZACIJAMA

Općinska knjižnica i čitaonica će i dalje, a na osnovi dosadašnje suradnje s radnim organizacijama, nastaviti tu suradnju i napraviti će program animacije knjiga, mogućnosti korištenja stručne knjige, kao i ostalih jedinica knjižnog fonda ove biblioteke, a isto tako u suradnji s radnim organizacijama organizirat će i druge kulturne manifestacije i to pretežno izložbe knjiga, likovne izložbe, kao i izložbe iz područja ostalih stvaralaštva radnika radnih organizacija.

OPĆINSKA KNJIŽNICA I ČITAONICA JE DO SADA OSTVARILA SURADNJU SLIJEDEĆIM RADNIM ORGANIZACIJAMA:

1. "JUGOSLAVENSKI REKREACIONI CENTAR - PUNTIŽELA"

U ovoj radnoj organizaciji svi radnici su korisnici knjižnice, a u 1982. godini na osnovu razradjenog programa Knjižnice organizirat će stalne usluge djeci i omladini koja boravi ljeti u ovom centru, kao i ostale kulturne manifestacije.

2. Općinska knjižnica i čitaonice je ostvarila suradnju s "ISTRAPLOVOM". Ova radna organizacija učlanila je sve svoje radnike, knjige uzimaju i za svoje radnike zaposlene na brodovima, tako da knjige izmjenjuju svakih mjesec dana po povratku broda.

Knjižnica će razraditi i organizirati i druge kulturne akcije i manifestacije, a prema dogovoru i željama radnika. Broj korisnika "ISTRAPLOVA" je 108.

Knjižnica već više godina suradjuje s "ULJANIKOM" i to putem kolektivnog članstva. Radnici "ULJANIKA" mogu se učlaniti u sve odjele Knjižnice prema svojim željama. Dva puta bibliobus odlazi u "ULJANIK" nedjeljno i pruža mogućnost svakom zainteresiranom radniku da se koristi uslugama Knjižnice.

Bibliobusna služba obuhvaća radnike ovih OOUR-a

- oprema	106 članova
1/2 otok	84 "
- održavanje	68 "

dok je veći dio radnika učlanjeno u ostale naše odjele i taj broj članova iznosi preko 700.

Općinska knjižnica i čitaonica će nastojati da sa radnom organizacijom "Uljanik" proširi svoju djelatnost na osnovu programa i interesa korisnika; zasebno će organizirati književne susrete, izložbe knjiga, likovne izložbe, kao i izložbe ostalih radova radnika "Uljanika" i ostale kulturne manifestacije prema potrebi.

4. Općinska knjižnica i čitaonica ostvarila je svoju suradnju i s tvornicom stakla "B. Kidrič" iz Pule. Ova suradnja ostvaruje se putem bibliobusne službe, tako da svi zaposleni u tvornici mogu svakih 15 dana uzimati nove knjige.

Općinska knjižnica i čitaonica će nastojati da u suradnji s korisnicima ove radne organizacije, a na osnovu programa ostvaruje i druge kulturne manifestacije.

5. Općinska knjižnica i čitaonica će u najskorije vrijeme nastojati ostvariti suradnju s Medicinskim centrom. Usluge bi se pružale svim zaposlenim ove radne organizacije i pacijentima po odjelima, koji bi tako koristili knjige naše Knjižnice, kao i ostale usluge koje bi se regulirale samoupravnim sporazumom i programom između tih ustanova. Ove akcije bi se realizirale putem bibliobusne službe.

Ova radna organizacija nastojat će, a prema zacrtanom programu za 1982. godinu, ostvariti suradnju s radnom organizacijom "Arenaturist". Ova suradnja obuhvatila bi slijedeće:

- vršenje usluga u smislu zadovoljavanja turista, kako domaćih, tako i stranih općine Pula, za potrebom knjige (iz različitih područja; pretežno iz oblasti kulture naroda i narodnosti Jugoslavije, iz samoupravljanja itd., prevedenih na strane jezike; kao i djela stranih autora na jezicima dotičnih zemalja).

Ove usluge ne bi se odnosile samo na knjige iz različitih područja, već bi one obuhvatile i usluge u organiziranju književnih susreta, likovnih i drugih izložbi.

6. S obzirom da ova biblioteka najveći dio svojih usluga pruža učenicima centara usmjerenog obrazovanja, nastojat će već u toku 1981. godini ostvariti najužu suradnju s njima u smislu uključivanja učenika i zaposlenih u centrima u realizaciju programa Općinske knjižnice i čitaonice. Ta suradnja obuhvatila bi učlanjivanje učenika i zaposlenih u Knjižnicu, organiziranje književnih susreta, likovnih i drugih izložbi i sl. U tom smislu sačinio bi se samoupravni sporazum koji bi regulirao tu suradnju. Pored ovih poslova radni ljudi Općinske knjižnice i čitaonice pružit će i stručnu pomoć bibliotekama u tim školama u vidu sredjivanja i pravilnog vođenja i evidentiranja knjižnog fonda, po najsvremenijim metodama. Isto tako nastojat će, zajedno sa nosiocima bibliotečne službe pri tim školama, organizirati i stručne seminare.

Općinska knjižnica i čitaonica će nastojati da u toku 1982. godine ostvari suradnju sa ostalim radnim organizacijama u kojima se pokaže potreba za takvim uslugama koje bi mogla pružiti naša Knjižnica. Poseban cilj naše radne organizacije je da približi radnom čovjeku one usluge iz okvira programa Općinske knjižnice i čitaonice, a zasnovane na Zakonu o bibliotekama, tako da radni čovjek ne gubi puno vremena u smislu korištenja usluga, a isto tako da se radnom čovjeku omogući na što jednostavniji način korištenje priručne literature, raznih leksikona, enciklopedija i ostale stručne literature iz domene radnog procesa i stvaralaštva.

Općinska knjižnica i čitaonica je već i do sada, s obzirom na svoj program, a i na veliki broj korisnika, učenika i studenata, razradila suradnju sa osnovnim školama općine Pula, kao i sa centrima usmjerenog obrazovanja, kao i sa ostalim višim i visokim institucijama. Organizacija rada s ovim institucijama je data u programima odjela.

Posebnu pažnju naša Knjižnica će posvetiti u pružanju stručne pomoći bibliotekama pri radnim organizacijama u smislu sredjivanja i pravilnog vodjenja i evidentiranja knjižnog fonda, po najsvremenijim metodama, kao i ostale usluge. Nastojat će da barem jedanput godišnje animira putem seminara, novitete nastale u bibliotekarstvu u smislu organiziranosti, evidencije i obrade, kao i najnovijih promjena nastale u primjeni kompjuterizacije u obradi knjižnog fonda.

Prof. Prpić Branko

direktor Općinske
knjižnice i čitaonice
Pula